

การวิเคราะห์ภาษาภาพยนตร์ในคลิปภาพยนตร์ ซึ่งเป็นที่นิยมในยูทูป

An Analysis of Film Language of Popular Film Clips in YouTube

กฤษดา เกิดดี. วิทยาลัยนิเทศศาสตร์, มหาวิทยาลัยรังสิต.

Krisda Kerdee. *College of Communication Arts, Rangsit University.*

Email : krisda.k@rsu.ac.th

Received: 16 March 2022 ; Revised: 15 April 2022 ; Accepted: 16 April 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยเป็นการวิเคราะห์ตัวบท วัตถุประสงค์ของการวิจัยก็คือเพื่อวิเคราะห์ภาษาภาพยนตร์ในคลิปภาพยนตร์ ซึ่งเป็นที่นิยมในยูทูป จำนวน 10 คลิป ได้แก่ 1) Another Day of Sun – La La Land Opening Scene 2) The first 9 minutes of 1917 3) The Godfather (3/9) Movie Clip – Killing Sollozzo and McCluskey 4) The Godfather Part II (5/8) Movie Clip – Sicilian Revenge 5) The Good, the Bad and the Ugly – The Final Duel 6) Heat Shootout Scene 7) Inception – Ending 8) La La Land – A Lovely Night Scene 9) La La Land (2016 Movie) Official Clip “City of Stars” และ 10) You Can’t Handle the Truth – A Few Good Men (7/8) Movie Clip โดยมีทฤษฎีรูปแบบนิยม เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์มีดังต่อไปนี้ 1) ขนาดภาพที่ใช้ในการสื่อสารมีทั้งขนาดภาพไกลมาก ไกล ปานกลาง ใกล้ และ ใกล้มาก 2) มุมกล้องที่พบมีทั้งมุมสูง และมุมต่ำ 3) มี 3 คลิป ที่การเคลื่อนไหวกล้อง เป็นเทคนิคที่มีบทบาทสำคัญในการสื่อความหมาย นั่นคือ Another Day of Sun – La La Land Opening Scene, The First 9 minutes of 1917 และ La La Land – A Lovely Night Scene 4) 2 คลิปจาก La La Land (City of Stars และ A Lovely Night) 1 คลิป จาก 1917 คลิปจาก The Good, the Bad and the Ugly มีการสื่อสารในแง่ของ มีส ออง แชน 5) มีการสื่อสารด้วยแสง ทั้งแสงไฮคีย์และโลว์คีย์ 6) สื่อสารผ่านทางเครื่องแต่งกาย ยานยนต์ และสีของแสง 7) เสียงที่สื่อสารในคลิปมีทั้งเสียงเพลง เสียงดนตรีประกอบ และเสียงบทสนทนา 8) การตัดต่อที่พบมีทั้งการตัดต่อเพื่อเล่าเรื่อง และการตัดต่อเพื่อผลกระทบทางด้านอารมณ์

สามารถสรุปได้ว่า คลิปภาพยนตร์ ซึ่งเป็นคลิปที่ได้รับความนิยมในยูทูป เป็นคลิปที่มีการสื่อสารด้วยภาษาภาพยนตร์ตามทฤษฎีรูปแบบนิยม

คำสำคัญ : วิเคราะห์ ภาพยนตร์ ยูทูป

Abstract

This research is a qualitative research. Textual analysis is the main method used for analyzing. The objective of this research is to analyze film language of 10 popular film clips in YouTube. The 10 clips include 1) Another Day of Sun – La La Land Opening Scene 2) The first 9 minutes of 1917 3) The Godfather (3/9) Movie Clip – Killing Sollozzo and McCluskey 4) The Godfather Part II (5/8) Movie Clip – Sicilian Revenge 5) The Good, the Bad and the Ugly – The Final Duel 6) Heat Shootout Scene 7) Inception – Ending 8) La La Land – A Lovely Night Scene 9) La La Land (2016 Movie) Official Clip “City of Stars” และ 10) You Can’t Handle the Truth – A Few Good Men (7/8) Movie Clip. Formalism theory is the theoretical framework of this study.

The research findings are as follows: 1) extreme long shots, long shots, medium shots, close up shots and extreme close up shots are main image sizes found in the clips; 2) high angle shots and low angle shots are found in the clips; 3) camera movement plays important role in Another Day of Sun – La La Land Opening Scene, the first 9 minutes of 1917 and La La Land – A Lovely Night Scene; 4) mise – en – scene is utilized in clips from La La Land (A Lovely Night and City of Stars), in 1917 and The Good, the Bad and the Ugly; 5) high key and low key lighting are found in those clips; 6) Colour communicate through costumes, automobiles and lighting; 7) sound used in the clips include songs, music score and spoken language; 8) the two main editing are editing for narrative purpose and editing for emotional purpose. It can be concluded that the film language found in all film clips are based on formalism theory.

Keyword : Analysis, Film language, Youtube

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เดือนตุลาคม ค.ศ. 1888 (พ.ศ. 2431) เอตีเยนน์ - จูลส์ มารีย์ (Etienne – Jules Marey) ได้นำเสนอชุดภาพถ่ายที่เคลื่อนไหวได้ ที่อัตรา 12 เฟรมต่อวินาที ให้กับ สถาบันวิทยาศาสตร์ฝรั่งเศส (French Academy of Science) ซึ่งนับเป็นอย่างก้าวแรกๆ ของสื่อภาพยนตร์ หลังจากนั้น 7 ปี คือ ในปี ค.ศ. 1895 (พ.ศ. 2438) หลุยส์ ลูมิเอร์ (Luis Lumiere) กับ ออگุสต์ ลูมิเอร์ (Auguste Lumiere) ก็ได้จัดฉายงานที่เรียกว่า ซีเนมาโตกราฟ ต่อหน้าคนดูที่จ่ายเงินเข้าชม ที่ใต้ถุนร้านแกรนด์ คาเฟ่ กรุงปารีส เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม ซึ่งการจัดฉายดังกล่าวได้รับการยอมรับจากหลายฝ่ายว่าเป็นการถือกำเนิดของภาพยนตร์ (Katz and Nolen, 2012: 518)

ในเวลาไล่เลี่ยกัน โทมัส เอดิสัน (Thomas Edison) ได้ประดิษฐ์ไคเนโตสโคป (Kinetoscope) และนำเสนอต่อขบวนการนิวยอร์กซิตี ในปี ค.ศ. 1894 (พ.ศ. 2437) ซึ่งก็อาจจะนับได้ว่าเป็นการบุกเบิกสื่อภาพยนตร์ได้เช่นกัน (Katz and Nolen, 2012: 1480) นอกจากนั้น ในปี ค.ศ. 1895 ที่เยอรมนี ก็มีการจัดฉายประติษฐกรรมคล้ายกัน โดย 2 พี่น้องสกลาดานอฟสกี (Skladanowsky) คือ มักซ์ (Max) และเอมิล (Emil) ได้จัดฉายผลงาน งานต่อหน้าผู้เสียเงินเข้าดูที่กรุงเบอร์ลิน (Katz and Nolen, 2012: 558) อาจกล่าวได้ว่าการถือกำเนิดงานของภาพยนตร์นั้น มีทั้งในยุโรปและสหรัฐอเมริกา

อย่างไรก็ตาม คงต้องยอมรับว่าการพัฒนา ขยายตัว และเติบโต จนกลายเป็นสื่อมวลชนและสิ่งบันเทิงขนาดใหญ่ขึ้น อยู่ที่สหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1908 (พ.ศ. 2451) โรงนิคเกิลโอเดียน เพิ่มจำนวนเป็น 10,000 แห่ง และสองปีต่อมา มีคนดูถึง 26 ล้านคนต่อสัปดาห์ หรือคิดเป็น 20 เปอร์เซ็นต์ของประชากรในขณะนั้น

(Katz and Nolen, 2012: 1480) และเมื่อผ่านเข้าสู่ยุคภาพยนตร์เสียงในทศวรรษ 1930 จำนวนคนดูเพิ่มจาก 57 ล้านคนต่อสัปดาห์ ในปี 1927 เป็นเกือบเท่าตัว ใน 3 ปีต่อมา (Katz and Nolen, 2012: 1484)

นอกจากการเพิ่มจำนวนคนดู และการเพิ่มจำนวนของโรงแล้ว ระบบการฉายยังมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อาทิ การฉายระบบจอกว้าง และการฉายระบบ 3 จอ (cinerama) (Katz and Nolen, 2012: 1489) การพัฒนาดังกล่าว มีผลต่อการเปิดประสบการณ์ใหม่แก่ผู้ชมอย่างมีอรรถประโยชน์ได้

การเปลี่ยนแปลงสำคัญเกิดขึ้นในทศวรรษ 1970 เมื่อมีเทคโนโลยีใหม่ คือ เคเบิล กับ โทรทัศน์ดาวเทียม โดยทางตัวแทนจำหน่ายรายใหญ่เริ่มส่งภาพยนตร์ไปเผยแพร่ทางช่อง เอชบีโอ (HBO) และ โชว์ไทม์ (Showtime) (Thomson and Bordwell, 2019: 654) และในปลายทศวรรษ คือในปี ค.ศ. 1976 (พ.ศ. 2519) โซนี่ เริ่มจำหน่ายเทปวิดีโอในสหรัฐอเมริกา หลังจากนั้นประมาณ 10 ปี 60 ล้านครัวเรือนในสหรัฐอเมริกา มีเครื่องเล่นวิดีโอที่สามารถเล่นและบันทึกได้ (Thomson and Bordwell, 2019: 654)

เข้าสู่ยุค 90 ดีวีดี (Digital Video Disc) เป็นประดิษฐ์กรรมใหม่ และเริ่มพัฒนาให้ดีวีดีสามารถบรรจุภาพยนตร์ที่ยาว 2 ชั่วโมงได้ และเมื่อถึงปี 2000 (พ.ศ. 2543) 2 ใน 3 ของครัวเรือนสหรัฐฯ รับชมภาพยนตร์ทางเคเบิลหรือโทรทัศน์ดาวเทียม และเกือบ 90% มีเครื่องเล่นดีวีดี (Thomson and Bordwell, 2019: 655)

อีกหลักเขตสำคัญ ได้แก่การให้บริการออนไลน์ โดย แอปเปิล (Apple) ได้ออกผลิตภัณฑ์ไอทูนส์ (iTunes) ที่ดาวน์โหลดภาพยนตร์เก่า ๆ ได้ในปี 2006 (พ.ศ. 2549) 2 ปีต่อมา สตูดิโอรายใหญ่ทุกรายยินยอมให้ไอทูนส์ ดาวน์โหลดดีวีดีที่เพิ่งวางจำหน่าย ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน เน็ตฟลิกซ์ (Netflix) ซึ่งมีดีวีดีเก็บไว้มากกว่า 50 ล้านแผ่น ได้เข้าสู่ธุรกิจออนไลน์ จนในปี 2016 ขยายสาขาไป 190 ประเทศ และมีสมาชิก 86 ล้านราย (Thomson and Bordwell, 2019: 719)

จากโรง โทรทัศน์ดาวเทียม เคเบิล วิดีโอ ไอทูนส์ เน็ตฟลิกซ์ ก็มาถึง ยูทูบ (YouTube) ที่เป็นทั้งแหล่งเผยแพร่ผลงานของผู้สร้างภาพยนตร์หน้าใหม่ และภาพยนตร์ทางเลือก

ในประเทศไทย พระนครฟิล์มได้เผยแพร่ภาพยนตร์ทางยูทูบ โดยเป็นภาพยนตร์เก่าและให้ดูเต็มเรื่อง โดยช่องพระนครฟิล์มมีผู้ติดตามผ่านยูทูบราว 2.5 ล้านคน (อุณาโลม จันทร์รุ่งมณีกุล, 2563: 195)

นอกจากการเผยแพร่โดยตัวแทนจำหน่ายแล้ว ยังรวมถึงมีการโพสต์คลิปภาพยนตร์เก่าจำนวนมาก มีทั้งแบบเต็มเรื่อง และแบบที่ตัดทอนมาเพียงบางส่วน ที่เรียกว่าเป็นคลิปภาพยนตร์

นอกจากได้สำรวจ และได้ดูด้วยความบังเอิญ หรือขึ้นมานบนจอโทรศัพท์โดยอัตโนมัติ พบว่าหลายคลิปมี ยอดผู้เข้าไปดูจำนวนมากถึงกว่า 1 ล้านครั้ง และมีทั้งภาพยนตร์เก่าและใหม่ และเมื่อพิจารณาอย่างละเอียดยิ่งขึ้น ก็พบว่าหลายคลิปมีลักษณะโดดเด่นในแง่ของเทคนิคการถ่ายทำ หรือการเล่าเรื่อง รวมถึงเป็นคลิปจากภาพยนตร์ที่มีชื่อเสียงหรือประสบความสำเร็จด้านรางวัล จึงทำให้เกิดข้อสันนิษฐานว่า คลิปภาพยนตร์ยอดนิยมเหล่านั้น น่าจะถูกคัดเลือกมาโดยมีหลักแนวคิดด้านภาพยนตร์อย่างใดอย่างหนึ่งรองรับ และประสงค์ให้คนดูคลิปได้ตระหนักถึงแนวคิดนั้น เป็นที่น่าสังเกตว่า คลิปเหล่านั้นมีการใช้ภาษาภาพยนตร์ที่โดดเด่นและดึงดูดความสนใจ ทำให้น่าศึกษาว่า มีการใช้ภาษาภาพยนตร์อย่างไร การศึกษาวิเคราะห์คลิปภาพยนตร์จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะได้มาซึ่งคำตอบ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาวิเคราะห์ภาษาภาพยนตร์ของคลิปภาพยนตร์ ซึ่งเป็นที่นิยมในยูทูบ

ขอบเขตการวิจัย

คลิปภาพยนตร์ที่นำมาศึกษาต้องเป็นคลิปที่ปรากฏบนจอโทรศัพท์ และ/หรือจอไอแพด ในช่วง 1 พฤศจิกายน 2564 ถึง 31 มกราคม 2565

นิยามศัพท์

คลิปปาพยนตร์ หมายถึง บางส่วนของภาพยนตร์ อาจเป็น บางช็อต บางฉาก หรือบางช่วง
คลิปปาพยนตร์ซึ่งเป็นที่นิยม หมายถึง คลิปที่มีจำนวนครั้งของการเข้าไปดู ตั้งแต่ 3 ล้านครั้งขึ้นไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้รับทราบถึงการสื่อสารด้วยภาษาภาพยนตร์ ในช่องทางการสื่อสารใหม่อย่างยูทูบ
2. ได้ประจักษ์ถึงการถ่ายทอดงานศิลปะแห่งภาพยนตร์ ผ่านช่องทางการสื่อสารใหม่

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษา ได้แก่ ทฤษฎีรูปแบบนิยม

นักทฤษฎีภาพยนตร์แนวรูปแบบนิยม มีความเห็นแตกต่างอย่างตรงข้ามกับทฤษฎีสัจนิยม พวกเขาเห็นว่าศิลปะแห่งภาพยนตร์เป็นการสื่อสารที่ไม่จำเป็นต้องสะท้อนความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน ภาพยนตร์ไม่ใช่การนำเสนอความเป็นจริงแต่เป็นการนำเสนอและถ่ายทอดตัวละครในรูปของสื่อภาพยนตร์ (Giannetti, 1987: 370, อ้างถึงใน กฤษฎา เกิดดี, 2562: 12) โดยหนึ่งในผู้นำทฤษฎีรูปแบบนิยมก็คือ รูดอล์ฟ อาร์นไฮม์ (Rudolf Arnheim)

อาร์นไฮม์ ได้เขียนหนังสือ Film as Art ซึ่งเป็นเหมือนคู่มือทฤษฎีรูปแบบนิยม รวมทั้งเป็นผู้เขียน Art and Visual Perception : A Psychology of the Creative Eye ซึ่งมีส่วนกำหนดมุมมองต่อภาพยนตร์ จากการเขียนหนังสือ Visual Perception แสดงให้เห็นว่า อาร์นไฮม์ มีแนวคิดพื้นฐานมาจากการศึกษาทางด้านจิตวิทยา (Monaco, 1981: 318, อ้างถึงใน กฤษฎา เกิดดี, 2562: 12)

Film as Art ถูกมองว่าเป็นหนังสือที่มุ่งให้ความสำคัญต่อประสบการณ์การรับรู้ทฤษฎีของอาร์นไฮม์ ตั้งอยู่บนฐานความคิดเกี่ยวกับการรับรู้ของกล้องภาพยนตร์และของตามมนุษย์ ตามมุมมองของอาร์นไฮม์ ภาพของผลไม่ในซามที่กล้องบันทึกภาพไว้ย่อมแตกต่างจากภาพผลไม่ในซามที่เรามองเห็นในชีวิตจริง (Giannetti, 1987: 371, อ้างถึงใน กฤษฎา เกิดดี, 2562: 12) ทฤษฎีรูปแบบนิยมเป็นทฤษฎีที่เห็นว่าแบบแผนและวิธีการแสดงออก คือ สิ่งสำคัญของการปรับแต่งเนื้อหา และรูปแบบการนำเสนอโดยมีผู้กำกับภาพยนตร์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญ

อาจกล่าวโดยสรุปว่า สำหรับ อาร์นไฮม์ การนำเสนอในภาพยนตร์ ไม่ใช่ภาพแทนของความเป็นจริง (Monaco, 2000: 397)

ทฤษฎีรูปแบบนิยมของ อาร์นไฮม์ ถูกนำไปขยายความและอธิบาย โดยเน้นที่ความเป็นงานศิลปะของภาพยนตร์ เช่น การพิจารณาภาพยนตร์โดยนักรูปแบบนิยมมองมาจากการอบแนวคิดที่ว่า ภาพยนตร์เป็นศิลปะ (Ben – haul, 2007: 17) ทฤษฎีรูปแบบนิยม มุ่งเน้นที่ศักยภาพของภาพยนตร์ในฐานะสื่อที่เป็นไปเพื่อการแสดงออก และส่วนสำคัญที่เป็นศูนย์กลางของภาพยนตร์ก็มี อาทิ การใช้กล้อง การจัดแสง และการตัดต่อ (Abrams, Bell and Udris, 2001: 113, และดู Katz, 2012: 56)

นอกจากทฤษฎีรูปแบบนิยมที่มี ฮาร์นไฮม์ เป็นเสาหลักแล้ว ยังมีกรกล่าวถึงทฤษฎีรูปแบบนิยมในระดับรองลงไป หรืออาจเรียกว่าเป็นแขนงย่อยของรูปแบบนิยม นั่นคือ ทฤษฎีรูปแบบนิยมแบบโซเวียต ที่มีนักทฤษฎีและนักปฏิบัติ อย่าง เลฟ คูเลชอฟ (Lev Kuleshov) เซอร์ไก ไอเซ็นสไตน์ (Sergei Eisenstein) และ เวสลอด พุดอฟกิน (Vsevolod Pudovkin) ซึ่งมีแนวคิดหลักว่าการตัดต่อเป็นหัวใจของภาพยนตร์ (จำเริญลักษณ์ ธนะวังน้อย, 2562: 3 – 15 และอ่านรายละเอียดได้ในหน้า 3-16 – 3-39)

ในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 4 เรื่อง เรื่องแรกเป็นงานศึกษาของ ภทรทิวา บุญชะ (2561) ที่วิเคราะห์การเล่าเรื่องในภาพยนตร์ที่กำลังได้รับความนิยม การรันทนฤทธิ์ เป็นการวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีเรื่องเล่า และทฤษฎีตระกูลภาพยนตร์เป็นกรอบในการศึกษา เรื่องต่อมา เป็นการศึกษาของ ชนาพร มหาศรี (2562) ที่ศึกษาวิเคราะห์ภาษาภาพยนตร์ของภาพยนตร์แนวฟาวด์ ฟุตเทจ (found – footage film) โดย ชนาพร มหาศรี ได้วิเคราะห์ภาษาภาพยนตร์ของภาพยนตร์แนวฟาวด์ ฟุตเทจ 10 เรื่อง โดยใช้ทฤษฎีสัจนิยม และแนวคิดภาษาภาพยนตร์เป็นกรอบในการศึกษา เรื่องต่อมา คือ การศึกษาเรื่อง “ภาพสะท้อนความโรแมนติก ของผู้ก่อการร้ายในภาพยนตร์ซูเปอร์ฮีโร่” ของ ณัฐวุฒิ นาคง (2562) โดย ณัฐวุฒิ นาคง วิเคราะห์ด้วยทฤษฎีเรื่องเล่า ซึ่งเป็นภาพยนตร์ซูเปอร์ฮีโร่ จำนวน 6 เรื่อง โดยมุ่งวิเคราะห์การสร้างตัวละครโดยใช้แนวคิดการสร้างความรักโรแมนติก แนวคิดการก่อการร้าย และทฤษฎีภาพตัวแทน และการจำลองเป็นกรอบในการศึกษา เรื่องสุดท้าย คือ การศึกษา “วิธีการเล่าเรื่องและการสื่อสารด้วยภาษาภาพยนตร์ในโฆษณาไทยผ่านสื่อออนไลน์ ปี พ.ศ. 2560 – 2562” ของ กมลรัตน์ วงษ์รักษา (2564) กมลรัตน์ วงษ์รักษา ได้วิเคราะห์ภาพยนตร์โฆษณาที่ปรากฏบนสื่อออนไลน์ 2 ช่องทาง คือ ยูทูบ และ เฟซบุ๊ก จำนวน 50 เรื่อง โดยใช้แนวคิดภาษาภาพยนตร์ และทฤษฎีเรื่องเล่าเป็นกรอบในการศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยเป็นการวิเคราะห์ด้วยทฤษฎี (Textual analysis) มีรายละเอียดของแหล่งข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลในการวิจัยเป็นคลิปภาพยนตร์ที่เผยแพร่ทางยูทูบ คลิปภาพยนตร์ดังกล่าวอาจเป็นบางข้อใด บางฉาก หรือบางช่วงของภาพยนตร์เรื่องนั้น ๆ ที่ถูกนำมาเผยแพร่

การได้มาซึ่งคลิปภาพยนตร์เพื่อนำมาศึกษา พิจารณาที่

1. มีจำนวนครั้งของการที่มีผู้เข้าไปดูอย่างน้อย 3 ล้านครั้ง
2. เป็นคลิปที่ผู้วิจัยพบและสังเกตเห็นชื่อคลิป และจำนวนครั้งของการที่มีผู้เข้าไปดู ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2564 – 31 มกราคม 2565

ผู้วิจัยจึงได้คลิปภาพยนตร์จำนวน 10 คลิป จากภาพยนตร์ 8 เรื่อง โดยทั้ง 10 คลิป มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (ทุกคลิปมีชื่อภาพยนตร์ประกอบอยู่ด้วย จึงไม่นำชื่อของภาพยนตร์มากล่าวถึงซ้ำ)

1. Another Day of Sun – La La Land Opening Scene (6.9)
2. The first 9 minutes of 1917 (4.8)
3. The Godfather (3/9) Movie Clip – Killing Sollozzo and McCluskey (4.0)
4. The Godfather Part II (5/8) Movie Clip – Sicilian Revenge (8.9)
5. The Good, the Bad and the Ugly – The Final Duel (9.5)
6. Heat Shootout Scene (19.0)
7. Inception – Ending (9.7)
8. La La Land – A Lovely Night Scene (18.0)
9. La La Land (2016 movie) Official Clip “City of Stars” (28.0)
10. You Can’t Handle the Truth – A Few Good Men (7/8) Movie Clip (9.5)

(เขียนเรียงลำดับตามตัวอักษรภาษาอังกฤษของชื่อคลิป ตัวเลขในวงเล็บท้ายชื่อคลิปเป็นจำนวนครั้งของการที่มีผู้เข้าไปดู)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากได้คลิปที่จะนำมาวิเคราะห์แล้ว ผู้วิจัยทำการสำรวจและบันทึกจำนวนช็อตของแต่ละคลิป โดยบันทึกตามลำดับช็อต จากช็อตแรกไปจนถึงช็อตสุดท้าย โดยมีการบันทึกขนาดภาพ ประกอบกับการบันทึกหมายเลขช็อต รวมถึงองค์ประกอบอื่น อาทิ มุมกล้อง และการเคลื่อนไหวกล้อง หลังจากนั้น ผู้วิจัยจะดูคลิปซ้ำอีกอย่างน้อย 1 ครั้ง เพื่อบันทึกการสื่อสารด้วยภาษาภาพยนตร์ในลักษณะอื่น และอาจมีการวาดภาพร่างเพื่อจำลองตำแหน่งของตัวละครและวัตถุในภาพ

ในกรณีที่คลิปภาพยนตร์บางคลิป มีการลำดับช็อตที่รวดเร็ว ผู้วิจัยอาจต้องดูหลายครั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน มีบางช่วงของบางคลิปที่ต้องดูซ้ำถึง 5 ครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยกำหนดหน่วยวิเคราะห์เป็น ช็อต (shot) โดยมุ่งวิเคราะห์องค์ประกอบของภาษาภาพยนตร์ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ ขนาดภาพ มุมกล้อง การเคลื่อนไหวกล้อง มีสียง (mise – en – scene) แสง สี เสียง และการตัดต่อ

โดยแยกองค์ประกอบของภาษาภาพยนตร์ ผู้วิจัยได้นำแบบอย่างมาจากหนังสือ Film Art: An Introduction (Bordwell and Thomson, 2010: 194 – 217) ที่มีการแยกวิเคราะห์ขนาดภาพ มุมกล้อง และการเคลื่อนไหวกล้อง นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้อาศัยการวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีสัญญานวิทยา ซึ่งอยู่ในหนังสือ Media and Communication Research Methods (Berger, 2014: 60 – 61) เป็นอีกแนวทางสำหรับการวิเคราะห์เพิ่มเติม

ผลการวิจัย

ความยาวของคลิปและจำนวนช็อต

คลิปภาพยนตร์ ทั้ง 10 คลิป มีความยาว และจำนวนช็อตดังนี้

ชื่อคลิป	ความยาว(นาที)	จำนวนช็อต
1. Another Day of Sun – La La Land Opening Scene	4:17	1
2. The first 9 minutes of 1917	9:31	1
3. The Godfather (3/9) Movie Clip – Killing Sollozzo and McCluskey	2:43	21
4. The Godfather Part II (5/8) Movie Clip – Sicilian Revenge	2:42	33
5. The Good, the Bad and the Ugly – The Final Duel	9:39	146
6. Heat Shootout Scene	10:26	318
7. Inception – Ending	3:43	40
8. La La Land – A Lovely Night Scene	5:02	1
9. La La Land (2016 movie) Official Clip “City of Stars”	1:56	2
10. You Can’t Handle the Truth – A Few Good Men (7/8) Movie Clip	2:39	20

เห็นได้ว่า จากจำนวนคลิปทั้งหมดนั้น มีคลิปที่เป็นการถ่ายทำแบบ 1 ช็อต จำนวน 3 คลิป ได้แก่ Another Day of Sun – La La Land Opening Scene, The first 9 minutes of 1917 และ La La Land – A Lovely Night Scene อีกคลิปหนึ่งมีจำนวนช็อต 2 ช็อต คือ La La Land (2016 movie) Official Clip “City of Stars” โดยเฉพาะช็อตเปิดเรื่องของ 1917 นั้น เป็นช็อตที่มีความยาวถึงกว่า 9 นาที ซึ่งนับว่าเป็นช็อตที่ยาวที่สุดช็อตหนึ่ง โดยมีความยาวใกล้เคียงกับช็อตเปิดเรื่องของ The Player (โรเบิร์ต อัลท์แมน, 1992) ที่มีความยาว 7:47 นาที และช็อตเปิดเรื่องของ Gravity (อัลฟองโซ คัวรอง, 2013) ที่มีความยาว 13 นาที

กล่าวได้ว่าในจำนวนคลิปที่ทำการวิเคราะห์นั้น มีอย่างน้อย 1 คลิป ที่มีความเป็นพิเศษในแง่ของการถ่ายทำ โดยไม่มีตัดภาพที่เรียกว่า ลองเทค นั่นคือ คลิปจากภาพยนตร์เรื่อง 1917 ในทางตรงกันข้าม มีอยู่ 2 คลิป ที่มีการตัดภาพจำนวนมากในระดับมากกว่า 100 ซ็อต ได้แก่ The Good, the Bad and the Ugly – The Final Duel และ Heat Shootout Scene ที่มีจำนวนซ็อตมากถึง 146 และ 318 ซ็อต ตามลำดับ เมื่อเทียบกับเวลาของคลิป The Good, the Bad and the Ugly – The Final Duel มีจำนวนซ็อต 146 ซ็อตต่อความยาว 9 นาที 39 นาที หรือเท่ากับ 579 วินาที คิดเป็นอัตราเฉลี่ยซ็อตละ 3.9 วินาที ส่วน Heat Shootout Scene มีจำนวนซ็อต 318 ซ็อต ต่อความยาว 10 นาที 26 วินาที หรือ 626 วินาที คิดเป็นอัตราเฉลี่ยซ็อตละไม่ถึง 2 วินาที อย่างไรก็ตาม ใน The Good, the Bad and the Ugly – The Final Duel มีช่วงหนึ่งระหว่างนาทีที่ 7:30–7:38 มีจำนวนมากถึง 16 ซ็อต หรือคิดเป็นวินาทีละ 2 ซ็อตโดยเฉลี่ย ซึ่งในประเด็นนี้จะนำเสนออย่างละเอียดอีกครั้งในหัวข้อการตัดต่อ

ขนาดภาพ

ขนาดภาพที่พบในคลิปภาพยนตร์ มีทั้งไกลมาก ไกล ปานกลาง ใกล้ และใกล้มาก รวมถึงในบางคลิปพบว่ามีความหลากหลายนอกเหนือจากที่กล่าวไป โดยที่พบจำนวนมาก ก็คือขนาดภาพกึ่งกลางระหว่างปานกลางกับใกล้ โดยเป็นซ็อตที่ถ่ายเห็นตัวละครตั้งแต่เหนือทรวงอกขึ้นไป และอีกลักษณะที่พบก็คือขนาดภาพที่อยู่กึ่งกลางระหว่างใกล้กับใกล้มาก เช่น ภาพเห็นเฉพาะบริเวณหน้าผากลงมา ถึงได้ริมฝีปากของตัวละคร โดยขนาดภาพดังกล่าวพบจำนวนมากใน The Good, the Bad and the Ugly – The Final Duel นอกจากนั้น The Good, the Bad and the Ugly – The Final Duel ยังบรรจุขนาดภาพที่หลากหลายที่สุด ตั้งแต่ขนาดภาพไกลมาก เพื่อบรรยายความกว้างใหญ่ของสถานที่ที่ตัวละครยืนเผชิญหน้ากัน จนถึงขนาดภาพใกล้มากที่แวตของตัวละคร เพื่อบรรยายอารมณ์ขณะที่กำลังจะยิงกัน

ในคลิป You Can't Handle the Truth และ Inception – Ending ซึ่งเป็นฉากภายในศาลและในเครื่องบินและสนามบิน ใช้ขนาดภาพใกล้ และปานกลางเป็นหลัก เพื่อบรรยายอารมณ์ ความรู้สึกทางสีหน้าของตัวละคร และเน้นการนำคนดูเข้าไปใกล้กับตัวละคร ส่วนอีก 2 คลิป คือ The Godfather – Killing Sollozzo and McCluskey และ The Godfather – Sicilian Revenge ก็มีการใช้ขนาดภาพเพื่อการสื่อสารในลักษณะคล้ายกัน

3 คลิป จาก La La Land คือ Another Day of Sun A Lovely Night และ City of Stars และคลิปจากเปิดเรื่องของ 1917 ซึ่งเป็นการถ่ายแบบลองเทคนั้น พบว่ามีการใช้ทั้งภาพไกล ปานกลาง และใกล้ เป็นหลัก เพื่อบรรยายสีหน้า แวตตา และท่าทางการเคลื่อนไหวของตัวละคร

ส่วนคลิปจากยังต่อสู้กันใน Heat Shootout Scene ก็มีภาพใกล้ที่ใบหน้าตัวละคร ภาพปานกลางเพื่อบรรยายท่าทางและการเคลื่อนไหวของตัวละคร และภาพไกลเพื่อบรรยายภาพความสัมพันธ์ระหว่างตัวละคร และตัวละครกับสถานที่

มุมกล้อง

การใช้มุมกล้องแบบมุมสูง และมุมต่ำ พบได้ชัดเจนในคลิป You Can't Handle the Truth, The Good, the Bad and the Ugly – The Final Duel และ Heat Shootout Scene

ในคลิป You Can't Handle the Truth เป็นซ็อตที่ แคฟฟี่ (ทอม ครูซ) เข้าไปถาม ผู้พันเจสเสป (แจ็ค นิโคลสัน) โดยซ็อตดังกล่าวถ่าย แคฟฟี่ เป็นมุมต่ำ และถ่าย ผู้พันเจสเสป ด้วยมุมสูง ถึงแม้ผู้พันเจสเสป มียศสูงกว่า แต่ในฉากนี้ ผู้พันกำลังถูกซักถามเพื่อให้สารภาพ เขาจึงเปรียบเหมือนถูกไล่ให้จนมุมโดย แคฟฟี่ การเป็นรองและจนมุม จึงเป็นความหมายของการใช้มุมสูง ส่วนการใช้มุมต่ำก็เพื่อบรรยายการเป็นผู้เหนือกว่าของ แคฟฟี่ นั่นเอง

ใน The Good, the Bad and the Ugly – The Final Duel มีการใช้ภาพมุมสูงในซ็อตท้าย ๆ ที่ตัวละครคือ เดอะ แบด (ลี แวน คลีฟ) ถูกยิงลงไปตายในหลุมศพ การใช้ก็เพื่อบรรยายภาพการเป็นผู้แพ้ และพบจุดจบของเดอะ แบด

ใน Heat Shootout Scene ก็เช่นกัน การใช้ภาพมุมสูงในช็อตที่ คริส (วัล คิลเมอร์) ถูกยิงล้มตัวนอนกับพื้น ก็เป็นช็อตมุมสูงที่บ่งบอกความหมายถึงการเป็นรองและพ่ายแพ้ในตนเองเดียวกัน อย่างไรก็ตาม มีบางช็อตที่ภาพมุมสูงอาจบอกความหมายอื่น อย่างเช่น ช็อตที่ทั้ง 3 คน ยืนเผชิญหน้ากัน ใน The Good, the Bad and the Ugly – The Final Duel เป็นช็อตไกลมากมุมสูง เพื่อบรรยายให้เห็นตำแหน่งการยืนของตัวละครที่อยู่ 3 จุด 3 มุม ในเฟรม ซึ่งต้องเป็นช็อตไกลมากมุมสูงเท่านั้น จึงจะสามารถมองเห็นตำแหน่งการยืนของตัวละครทั้ง 3 คนในลักษณะนี้ได้ ช็อตไกลมากมุมสูงชื่อนี้จึงเน้นการใช้ภาพเพื่อบรรยายตำแหน่งของตัวละครเป็นหลัก แต่ในอีกด้านหนึ่ง อาจมองได้ว่าการใช้ช็อตไกลมากมุมสูงนั้น นอกจากบรรยายตำแหน่งของตัวละคร และสภาพภูมิประเทศแล้ว ยังมีความหมายถึงสภาวะที่ตัวละครถูกกำหนดโดยโชคชะตาหรือฟ้า (เบ็องบน) ลิขิตให้ต้องมายืนเผชิญหน้ากัน ซึ่งก็คืออีกความหมายของมุกล้อ

การใช้ภาพมุมสูงในช่วงสุดท้ายของช็อตใน Another Day of Sun – La La Land Opening Scene ก็เป็นการสื่อความหมายอีกอย่าง นั่นคือ เป็นช็อตที่ทั้งทำด้วยภาพมุมสูง เห็นรถจอดเรียงกันเต็มถนนบนทางยกระดับ ทั้งยังเห็นภาพของบริเวณโดยรอบ อาจกล่าวได้ว่าภาพมุมสูงในช็อตนี้ เป็นภาพที่เป็นการจบจากการร้องและเต้นรำกลางสภาพจราจรที่ติดขัดบนทางยกระดับที่เป็นเหมือนภาพตัวแทนของเมืองใหญ่

การเคลื่อนไหวกล้อง

การเคลื่อนไหวกล้อง เป็นเทคนิคหลักที่ใช้ใน 3 คลิป จาก La La Land คือ Another Day of Sun City of Stars และ A Lovely Night และอีก 1 คลิปจาก The first 9 minutes of 1917 ส่วนคลิป Heat Shootout Scene มีการเคลื่อนไหวกล้องในบางช็อต และกินระยะเวลาสั้น ๆ

ใน Another Day of Sun กล้องเคลื่อนจากท้องฟ้าลงมาที่ระดับเดียวกับประตูรถยนต์ที่จอดเรียงกันเป็นแนว กล้องเคลื่อนมาหยุดที่รถสีเขียว ในรถมีสตรีสวมชุดสีเหลืองนั่งอยู่ เมื่อเธอออกจากรถแล้วเดินเข้าหากล้อง กล้องถอยห่างขณะที่เธอเดิน จากนั้น กล้องมีการเคลื่อนไหวตามตัวละครที่ร้องและเต้นรำ มีการเปลี่ยนทิศทางของกล้องอย่างฉับพลัน และสุดท้ายจบที่การยกกล้องขึ้นเป็นมุมสูง ส่วนใน City of Stars มีการเคลื่อนกล้องติดตามตัวละครที่แสดงโดย ไรอัน กอสลิง ขณะเดินเป็นช่วงสั้น ๆ และในคลิป A Lovely Night กล้องเคลื่อนที่ตามสองตัวละครขณะเดินและเต้นรำ โดยการเคลื่อนไหวกล้องในทั้ง 3 คลิป ใช้เพื่อสื่อสารถึงการเคลื่อนไหวของตัวละคร โดยเฉพาะใน Another Day of Sun การเคลื่อนไหวกล้องเป็นเทคนิคสำคัญในการบรรยายภาพการร้องเพลงและเต้นรำให้ดู “มหัศจรรย์”

อีกคลิปคือ ช็อตเปิดเรื่องใน 1917 ซึ่งเริ่มด้วยภาพท้องทุ่งกว้างไกลสุดสายตา จากนั้น กล้องค่อย ๆ ถอยห่าง แล้วติดตามตัวละครที่เป็นทหาร 2 คน เดินมายังแนวสนามเพลาะ และเข้าถึงกองบัญชาการ จากนั้น ติดตามตัวละครออกไปข้างนอก ต่อด้วยสนามเพลาะอีกแห่ง โดยการเคลื่อนไหวกล้องในช็อตดังกล่าวใช้เพื่อบรรยายภาพของการรบแบบซุ่มซ่อนสนามเพลาะ และติดตามตัวละครเอกอย่างใกล้ชิด

ส่วนใน Heat Shootout Scene มีการเคลื่อนไหวกล้องช่วงสั้น ๆ ในช็อตที่ตัวละครที่แสดงโดย อัล ปาซิโน วิ่งตามกลุ่มโจร และยิงต่อสู้ โดยการเคลื่อนไหวกล้องในช็อตนี้ ใช้สื่อสารถึงบรรยากาศที่สับสนและมีความตื่นเต้นระทึกใจในลักษณะของการติดตามดูเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์

มีส ออง แชน

การสื่อสารด้วยการจัดองค์ประกอบภาพและการสื่อความหมายในกรอบภาพ หรือที่เรียกว่า มีส ออง แชน นั้น มีบทบาทสำคัญในการสื่อสารใน 4 คลิป

ถึงแม้เป็นคลิปที่มีการเคลื่อนไหวกล้องเป็นหลัก แต่ The first 9 minutes of 1917 ก็มีการสื่อสารด้วย มีส ออง แชน อยู่ 2 ครั้ง ครั้งแรก เป็นตอนที่ทหาร 2 คน เข้าไปรับคำสั่ง มีการวางตำแหน่งตัวละคร ใช้แผนที่และแสงไฟเป็นจุดสนใจ อีกครั้ง เป็นการจัดองค์ประกอบแบบเดียวกัน โดยกล้องหยุดอยู่กับที่ และบรรยายให้เห็นถึงความสมดุลของการวางน้ำหนักของตัวละคร โดยมีแสงไฟส่องสว่างเป็นจุดสนใจ

อีก 2 คลิป มาจาก La La Land คลิปแรก City of Stars เป็นการจัดองค์ประกอบให้เห็นว่าตัวละคร อยู่กลางทางเดินที่ทอดลงไปทะเล เห็นฉากหลังเป็นแนวชายฝั่งและเสาไฟที่มีดวงไฟประดับเรียงเป็น แนวลึกลงสาวยตา เมื่อกล้องเปลี่ยนทิศทางตามตัวละคร ก็ได้อีกด้านที่มีการจัดองค์ประกอบใน ลักษณะเดียวกัน คือ เห็นตัวละครอยู่กลางแนวเสาไฟ และเห็นท้องฟ้าและผิวน้ำเป็นฉากหลัง และยังเป็นการ ถ่ายแบบให้เห็นชัดจากด้านหน้าไปจนถึงด้านหลัง อีกคลิปคือ A Lovely Night ที่มีภาพตัวละครยืนร้องเพลง และนั่งหันหน้าเข้าหากัน โดยจัดระเบียบท่าทางและการเคลื่อนไหวให้เห็นถึงความสมดุลของทั้งสถานที่และ ตัวละคร การใช้ มีส ออง แชน ใน 2 คลิปของ La La Land ทำให้ภาพที่เห็นเปรียบเหมือนงานจิตรกรรมบนผืนผ้าใบ

คลิปสุดท้าย คือ The Good, the Bad and the Ugly – The Final Duel เป็นช็อตที่จัดภาพให้ตัวละคร 3 คน คือ บลอนดี แอนเจิล อายส์ และ ทุ โค ยืนเผชิญหน้ากันเป็นรูป 3 เหลี่ยม ในกรอบภาพ และมีการให้ แอนเจิล อายส์ เดินไปในอีกด้านของเฟรมด้วย การจัดภาพดังกล่าวไม่เพียงแต่เป็นการบรรยายการ เผชิญหน้าของผู้ขัดแย้ง 3 ฝ่าย แต่ยังบรรยายถึงการเว้นพื้นที่ของทั้ง 3 คน ทั้งยังเป็นช็อตบรรยายภาพ การต่อสู้ด้วยปืนในภาพยนตร์บู๊เบิกตะวันตกที่แตกต่าง (ที่มักเป็นการเผชิญหน้าของ 2 ฝ่าย) ยิ่งไปกว่านั้น การจัดวางตำแหน่งตัวละครเป็น 3 จุด กลางกรอบภาพ ยังสื่อความหมายถึงการเป็นเหมือนงานจิตรกรรม

แสง

เมื่อกล่าวอย่างกว้างที่สุด การสื่อสารด้วยแสงในคลิปที่นำมาวิเคราะห์มีอยู่ 2 แบบ คือ แสงสว่างสดใส หรือไฮคีย์ (high key) และ แสงมืดหม่น หรือโลว์คีย์ (low key)

แสงสว่างสดใส หรือไฮคีย์ ใช้บรรยายภาพความนุ่มนวล รื่นรมย์อบอุ่น และมีชีวิตชีวา เช่น แสงเจิดจ้าใน Another Day of Sun และแสงนุ่มนวลอบอุ่นแผ่บรรยากาศความรักใน A Lovely Night และ City of Stars

เป็นที่น่าสังเกตว่า ในคลิป The Godfather – Sicilian Revenge ที่บรรยายการที่ วิโต คอร์เลโอนี เข้าไปสังหาร คอน ซิคซิโอ นั้น เป็นการสังหารโหดภายใต้แสงสว่างใสสว่างกับแสงในพิธีแต่งงาน เป็นไปได้ว่า แสงในฉากนี้อาจถูกสร้างให้เป็น “การสังหารอาบแสงตะวัน” หรือบ่งบอกว่าความตายอาจไม่จำเป็นต้องอยู่ในที่ มืดหม่นเสมอไป หรืออาจสื่อความหมายว่า การชำระแค้นของ วิโต นั้น นับเป็นพิธีเฉลิมฉลองได้แสงแดดสดใส

ส่วนการใช้แสงโลว์คีย์ที่ต้องนำมาเป็นตัวอย่างคือ ช่วงที่ทหาร 2 คน เข้าไปที่ตั้งของกองบัญชาการในบังเกอร์ ในคลิป The first 9 minutes of 1917 ช่วงนั้นทหารทั้งสองคนเดินจากทุ่งที่มีทิวทัศน์ที่สวยงาม ผ่านสนามเพลาะ และเข้าไปถึงที่ตั้งของกองบัญชาการที่อยู่เข้าไป เปรียบเหมือนอีกโลกที่แตกต่าง นายพลผู้ออกคำสั่ง รวบรวมกำลัง อยู่อีกมิติที่ทหารน้อยคนจะเข้าไปถึง แต่การจัดแสงให้มีแสงสีทองส่องสว่างได้ทำให้มีหลากหลายความหมายเกิดขึ้น

ความหมายแรก แสงสว่างทำให้เห็นตัวละครไม่ชัด เพราะได้รับแสงเพียงบางส่วน ตัวละครจึงดูลึกลับ ซึ่งตามเรื่องราว ตัวละครก็กำลังเข้าไปรับคำสั่งที่เรียกได้ว่าเป็นปฏิบัติการลับ

ความหมายที่สอง แสงสว่างสีทองยังทำให้นึกถึงความหวัง และเป็นความหวังอันเรืองรอง
ความหมายที่สาม แสงไฟส่องสว่างไปยังแผนที่ ไม่เพียงแต่ทำให้แผนที่เป็นจุดสนใจในภาพ
ไม่เพียงแต่ทำให้คนดูและตัวละครได้รับรู้ข้อมูลสำคัญบนแผนที่ แต่ตัวแผนที่ที่ถูกไฟส่องสว่างก็ได้กลายมาเป็น
เหมือนประกายความหวังกลางความมืดมิด

เป็นที่น่าสังเกตว่าการจัดแสงในช่วงนี้ที่เน้นแสงสว่างเฉพาะจุด หรือ บางส่วนของตัวละคร หรือวัตถุใน
ขณะที่พื้นที่ส่วนอื่นที่เหลือนั้นมืดหม่น ทำให้นึกถึงการจัดแสงในงานจิตรกรรมของ แรมบรันด์ (Rembrandt)

สี

สี สื่อสารผ่านเครื่องแต่งกาย วัตถุหรือส่วนประกอบในฉาก เช่น ยานพาหนะ และสีของแสง
คลิปที่มีการสื่อสารด้วยสีที่ต้องนำมากล่าวถึงคือ Another Day of Sun ซึ่งเน้นการสื่อสารด้วยสีของเครื่องแต่งกาย
และยานพาหนะ โดยเฉพาะสีของเครื่องแต่งกายนั้น สามารถมองเห็นความหลากหลายของสีของเสื้อผ้า
ที่ตัวละครสวมใส่ อาทิ สีเหลือง ส้ม แดง น้ำตาล ม่วง ฟ้า น้ำเงิน เทา ดำ ขาว เขียว ฯลฯ ในขณะที่สีของ
รถยนต์ก็มีความหลากหลายพอ ๆ กัน

การใช้สีใน Another Day of Sun มีความหมายอย่างน้อย 2 อย่าง
อย่างแรก เป็นสีเส้นที่สื่อถึงความสดใส มีชีวิตชีวา ซึ่งสอดคล้องกับเสียงเพลง และแสงแดด
อย่างที่สอง เป็นการแสดงถึงความแตกต่างหลากหลายของผู้คนที่มีหลายเชื้อชาติ สีผิว
และความหลากหลายนั้น มาหลอมรวมกันได้ด้วยจังหวะดนตรี เสียงเพลง และแสงแดดสดใส
ส่วนการสื่อสารด้วยสีของแสงนั้น คงต้องยกตัวอย่างคลิจาก La La Land อีกเช่นกัน นั่นคือ City of
Stars และ A Lovely Night

ใน City of Stars สีของแสงมีทั้งสีขาวจากแสงโคมไฟที่เรียงเป็นแถว สีม่วงอมชมพูของแสงที่ขอบฟ้า
ส่วน A Lovely Night มีทั้งแสงสีขาวจากโคมไฟและสีฟ้า น้ำเงินของบรรยากาศที่ตัวละคร
เต้นรำ ซึ่งสื่อความหมายไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ เป็นสถานที่และช่วงเวลาอันอบอุ่น และสวยงาม

เสียง

เสียงที่ใช้สื่อสารในคลิปมีทั้งเสียงเพลง (Another Day of Sun, A Lovely Night และ City of Stars)
เสียงดนตรีประกอบ (Heat Shootout Scene, Inception – Ending และ The Good, the Bad and the Ugly – The
Final Duel) และเสียงบทสนทนา (The Godfather – Killing Sollozzo and McCluskey, The Godfather – Sicilian
Revenge, You Can't Handle the Truth และ The first 9 minutes of 1917) โดยเสียงเพลงและเสียงดนตรีประกอบ
สื่อสารผ่านความดัง – เบา และ สูง – ต่ำ ของเสียง รวมถึงความช้าเร็วของจังหวะและท่วงทำนอง อย่างเช่น
ดนตรีจังหวะเร็วที่ให้ความรู้สึกมีชีวิตชีวาใน Another Day of Sun ท่วงทำนองอ่อนหวานใน City of Stars
และสดใสใน A Lovely Night ส่วนดนตรีที่บรรเลงเร่งเร้าเป็นลำดับใน The Good, the Bad and the
Ugly – The Final Duel ก็มีส่วนในการกระตุ้นปลูกฝังความตื่นเต้นระทึกใจเมื่อการยิงต่อสู้กำลังจะเกิดขึ้น

ส่วนการสื่อสารด้วยบทสนทนานั้น คลิป You Can't Handle the Truth เป็นตัวอย่างที่
เน้นการสื่อสารด้วยคำ จังหวะการพูด น้ำเสียง และความดังของเสียงที่ผู้วิจัยว่าสมควรนำมาเป็นตัวอย่าง
โดยประโยคที่มีการสื่อสารด้วยคำ จังหวะการพูด และน้ำเสียง คือ เมื่อ แคฟฟี (ทอม ครูซ) ชักถาม ผู้พันเจสเสฟ

เจสเสฟ : คุณอยากได้คำตอบหรือไม่?

แคฟฟี : ผมอยากได้ความจริง

เจสเสฟ : คุณทนรับความจริงไม่ได้หรอก

(You can't handle the truth)

การชักถามและโต้ตอบตรงช่วงนี้ เป็นการสื่อสารด้วยการลงน้ำหนักเสียง จังหวะการถาม – ตอบที่ฉับพลัน และใช้น้ำเสียงที่รุกร้าว เสริมด้วยความดังจนเกือบจะถึงระดับตะโกน ทำให้เป็นช่วงขณะที่มีบรรยากาศตึงเครียด และความตึงเครียดมาถึงจุดระเบิดเมื่อ ผู้พันเจสเสฟ สารภาพว่าเป็นคนลี้ภัยแสวงหาเสียงของผู้พันที่ตะโกนใส่หน้า แคฟฟี ว่า “ผมเป็นคนลี้ภัย!” เป็นการสรุป และการระเบิดในเวลาเดียวกัน

นอกจากนั้น ในช่วงเวลาของคำกล่าวของ ผู้พันเจสเสฟ ที่กล่าวว่า “คุณต้องการผมตรงกำแพง คุณจำเป็นต้องมีผมตรงกำแพง”(“You want me on that wall, you need me on that wall”) ยังเป็นการเน้นคำและความหมายของ want กับ need ในขณะเดียวกันยังสะท้อนถึงโลกทัศน์ของผู้พันเจสเสฟในฐานะทหารอย่างกระฉับกระชวย

การตัดต่อ

ด้วยการถ่ายทำเป็นช็อตเดียวในคลิป A Lovely Night, The first 9 minutes of 1917 และ Another Day of Sun ทั้งสามคลิปก็นี้จึงไม่ปรากฏว่ามีการตัดต่อ ส่วน City of Stars ที่มีเพียง 2 ช็อตนั้น มีการเชื่อมต่อภาพด้วยการจางซ้อน ซึ่งเป็นตัวอย่างเดียวที่ใช้เทคนิคการเชื่อมต่อภาพด้วยวิธีดังกล่าว ส่วนอีก 5 คลิปที่เหลือมีการตัดต่อด้วยวัตถุประสงค์ และวิธีการที่แตกต่างกันออกไป

การตัดต่อใน You Can't Handle the Truth และ Inception – Ending เน้นการใช้ช็อตเพื่อบรรยายการสื่อสารโต้ตอบระหว่างตัวละคร เพียงแต่จังหวะการเชื่อมต่อช็อตของ Inception – Ending ทำให้เกิดความหมายอื่นด้วย นั่นคือในท้ายฉากที่ 3 ต่อกับต้นฉากที่ 4 (ในจำนวน 4 ฉาก) เมื่อจบฉากที่ 3 แล้วตัดมาที่ฉากที่ 4 เป็นการตัดภาพจากประตูทางออกสนามบินไปที่ประตูบ้านของ คีอบบี้ (เลโอนาร์โด ดิ คาปริโอ) เป็นการตัดที่ข้ามช็อตสำคัญในแง่การเล่าเรื่องไปอย่างน้อย 3 ช็อต กล่าวคือ ช็อตไปที่รถ ช็อตรถออกจากบริเวณสนามบิน และช็อตรถมาถึงหน้าบ้าน การตัดต่อและเชื่อมต่อช็อตในช่วงนี้เป็นการสื่อความหมายถึงการข้ามพื้นที่ และเวลาในลักษณะที่ไม่มีความต่อเนื่อง เป็นเหมือนความฝันนั้นอาจทำให้เกิดความหมายในเชิงตั้งคำถามว่า ตัวละครยังอยู่ในความฝัน หรือ ออกจากความฝันมาแล้ว

การตัดต่อในคลิป The Godfather – Killing Sollozzo and McCluskey เน้นการลำดับช็อตเพื่อเสริมอารมณ์ความรู้สึกของการสังหารตรงโต๊ะอาหาร ช็อตไม่เคลียร์ ชอลโลสโซ ตามด้วย แม็คคลัสคีย์ และจบที่ช็อต แม็คคลัสคีย์ ล้มคว่ำหน้ากระแทกโต๊ะ ไม่เพียงแต่บรรยายว่านี่คือการที่ ไม่เคลียร์คน 2 คน แต่การลำดับช็อตยังบ่งบอกว่าเป็นการสังหารอันน่าตกตะลึงประหลาด ทั้งสำหรับคนดูและผู้ที่อยู่ในฉากภาพยนตร์

การตัดต่อด้วยการเรียงลำดับช็อตจำนวนมากภายใน Heat Shootout Scene เป็นไปเพื่อเล่าเรื่องและสร้างผลกระทบทางอารมณ์ให้รู้สึกได้ถึงความตื่นเต้นระทึกใจ ส่วนการตัดต่อใน The Good, the Bad and the Ugly – The Final Duel นั้น มีทั้งการเรียงลำดับช็อตเพื่อเล่าเรื่อง และเพื่อกระตุ้นอารมณ์ โดยเฉพาะในช็อตลำดับที่ 95 ถึง 104 ที่ช็อตเริ่มมีการลำดับถี่กระชั้นขึ้น และเร่งความเร็วขึ้นในช็อตที่ 105 ถึง 120 การมีจำนวนช็อตถึง 16 ช็อต ใน 8 วินาที ไม่เพียงแต่ใช้ช็อตเพื่อเล่าเรื่อง และใช้จำนวนช็อตเพื่อบรรยายปฏิกิริยาของตัวละครทั้ง 3 คนที่ยืนเผชิญหน้ากัน หากแต่ยังหมายถึงการทวีของความตื่นเต้น กล่าวได้ว่าช็อตที่เร่งทวีก็เท่ากับความระทึกใจที่เร่งทวีตามไปด้วย และเมื่อช็อตเหล่านั้นได้เร่งทวีความเร็วถึงขีดสุดก็ไปหยุดที่ช็อตกระสุนปืนดังขึ้น เป็นการยุติชุดของช็อตดังกล่าวอย่างฉับพลัน และทรงพลัง

สรุปและอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้สรุปการวิเคราะห์ภาษาภาพยนตร์ในคลิปทั้งหมดตามลำดับ ดังนี้

ขนาดภาพ มีการใช้ขนาดภาพตั้งแต่ไกลมาก ไกลปานกลาง ใกล้ และใกล้มาก โดยขนาดภาพหลักที่พบเป็นขนาดภาพปานกลางกับใกล้ ที่ใช้บรรยายอารมณ์ ความรู้สึกของตัวละคร มุมกล้อง มีทั้งมุมต่ำ และมุมสูง โดยมีการใช้มุมต่ำเพื่อสื่อถึงความรู้สึกมีอำนาจเหนือกว่า มุมสูงสื่อถึงการเป็นรอง จนมุม หรือพ่ายแพ้ อาจมีบางข้อขัด เช่น ในคลิป Another Day of Sun ที่ใช้มุมสูงเพื่อบรรยายความกว้างใหญ่ของสถานที่และความยิ่งใหญ่ตระการตาของจำนวนคนและรถ การเคลื่อนไหวกล้อง มี 3 คลิป ที่เน้นการสื่อสารด้วยการเคลื่อนไหวกล้อง ได้แก่

Another Day of Sun, A Lovely Night และ The first 9 minutes of 1917 โดย Another Day of Sun ใช้การเคลื่อนไหวกล้องเพื่อติดตามการเคลื่อนไหวของตัวละคร และบรรยายบรรยากาศของการเต้นรำร้องเพลง ส่วน The first 9 minutes of 1917 ใช้เพื่อติดตามตัวละครไปยังหลากหลายสถานที่

มีส ออง แชน มีการเน้นสื่อความหมายในกรอบภาพ ผ่านการจัดวางตำแหน่งของตัวละคร การใช้จุดสนใจ และความสมดุลในกรอบภาพ อาทิ การจัดตำแหน่งการนั่งของ 2 ตัวละครในคลิป A Lovely Night รวมถึงมีการจัดองค์ประกอบเพื่อให้เน้นระยะห่างและการครอบครองพื้นที่ในกรอบภาพในข้อหนึ่งของคลิป The Good, the Bad and the Ugly – The Final Duel

แสง สี และ เสียง มีการใช้แสงสว่าง หรือไฮคีย์ในฉากที่สื่อถึงสีสันสดใสและความเบิกบาน เช่น ในคลิป Another Day of Sun และแสงมืดหม่น หรือโลว์คีย์ในฉากที่ทหาร 2 คน เข้าไปรับคำสั่งใน The first 9 minutes of 1917 แต่มีตัวอย่าง คือ The Godfather Part II – Sicilian Revenge ที่ใช้แสงสว่างในฉากฆาตกรรม ส่วนการสื่อสารด้วยสีมีทั้งสีร้อน (เขาร้อน รุนแรง) และสีเย็น (สงบ โดดเดี่ยว ร่มรื่น) โดยสื่อสารผ่านทางสีของเสื้อผ้า ยานพาหนะ สถานที่ และ สีของแสง ส่วนการสื่อสารด้วยเสียง มีทั้งการใช้ดนตรีประกอบเพลงที่มีเนื้อร้อง เสียงร้อง และบทสนทนา โดยในบทสนทนามีทั้งการสื่อสารจากคำหรือข้อความ การเน้นหนักเสียง และความดัง – เบา

การตัดต่อ การตัดต่อมีทั้งการตัดต่อเพื่อวัตถุประสงค์เพื่อการเล่าเรื่อง และเพื่อผลกระทบทางอารมณ์ เช่น การเร่งกระชั้นของข้อขัดใน The Good, the Bad and the Ugly – The Final Duel ที่ส่งผลกระทบต่ออารมณ์

เมื่อพิจารณาด้วยกรอบทฤษฎีรูปแบบนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของชุดองค์ประกอบทางเทคนิค คลิปที่นำมาศึกษาวิเคราะห์มีลักษณะสอดคล้องกับทฤษฎีรูปแบบนิยม ทั้งองค์ประกอบทางด้านขนาดภาพ มุมกล้อง การเคลื่อนไหวกล้อง มีส ออง แชน แสง สี เสียง และการตัดต่อ เมื่อมองจากกรอบความคิดที่ว่าศิลปะภาพยนตร์เป็นศิลปะที่เน้นการปรุงแต่ง และไม่ได้มุ่งถ่ายทอดความจริงทางกายภาพ การสื่อสารด้วยภาษาภาพยนตร์ในคลิปทั้งหมดก็เป็นหลักฐานสนับสนุนกรอบความคิดดังกล่าว ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อพิจารณาจากฐานความคิดว่าภาพยนตร์เป็นศิลปะ หลายคลิปที่ศึกษาก็ไม่เพียงแต่เป็นงานศิลปะแห่งภาพยนตร์ หากแต่ยังมีลักษณะเป็นเหมือนงานศิลปะแขนงอื่น อาทิ งานจิตรกรรม ตัวอย่างเช่น ภาพคำคืนที่มีสตรีสวมชุดเหลืองในกรอบภาพที่ราวกับระบายสีฟ้าเป็นพื้น และภาพชายหนุ่มเดินบนสะพานที่ทอดยาวไปในทะเล (A Lovely Night และ City of Stars ตามลำดับ) ดูประหนึ่งเป็นงานจิตรกรรมที่วาดสีน้ำมันบนผ้าใบ หรือภาพการเข้าไปรับคำสั่งของทหาร 2 คนนั้น ก็มีบางช่วงที่เป็นเหมือนงานจิตรกรรมที่วาดด้วยสีน้ำมันบนผ้าใบเช่นกัน ที่กล่าวไปนั้น ไม่เพียงแต่บอกย้ำความเป็นงานศิลปะของภาพยนตร์ แต่ยังบอกย้ำการมีฐานะเป็นศิลปะที่ผสมผสานกับศิลปะแขนงอื่น หรือ ศิลปะผสม (mixed art) อีกด้วย

และเมื่อพิจารณาที่ทฤษฎีรูปแบบนิยมในระดับที่รองลงไป เช่น แนวคิดรูปแบบนิยมแบบไซเวียต ซึ่งมีหลักการสำคัญที่การตัดต่อ โดยเฉพาะการตัดต่อแบบไซเวียต บางคลิปลอย่าง The Good, the Bad and the Ugly – The Final Duel มีบางช่วงขณะที่ใช้วิธีการตัดต่อที่เห็นได้ชัดจนว่าเป็นการสร้างงานตามกรอบแนวคิดการตัดต่อแบบไซเวียต

เมื่อกล่าวอย่างถึงที่สุด ภาพยนตร์ทั้ง 8 เรื่องนั้น ผลิตและสื่อสารด้วยศิลปะของภาพยนตร์ตามทฤษฎีรูปแบบนิยม และคลิปลิที่นำมาตัดทอน คัดเลือก และนำเสนอเผยแพร่ใหม่ทางยูทูป ทั้ง 10 คลิปลิก็ถูกผลิตด้วยศิลปะภาพยนตร์ตามทฤษฎีรูปแบบนิยมเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

สำหรับผู้ศึกษาวิจัย การศึกษาวิเคราะห์คลิปลิภาพยนตร์ที่เผยแพร่ทางยูทูปยังมีอีกเรื่องที่เหมาะสมศึกษาอย่างยิ่ง นั่นคือการศึกษาความคิดเห็นของผู้แสดงความเห็นต่อคลิปลินั้นๆ ซึ่งอาจจะใช้ทฤษฎีทางภาพยนตร์ ทฤษฎีการวิจารณ์ หรือทฤษฎีการวิเคราะห์ผู้รับสารเป็นกรอบในการศึกษา

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ วงษ์รักษา (2564) *วิธีการเล่าเรื่องและการสื่อสารด้วยภาษาภาพยนตร์ในโฆษณาไทยผ่านสื่อออนไลน์ ปี พ.ศ. 2560 – 2562* วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต.
- กฤษดา เกิดดี (2562) *เอกสารคำสอนวิชา การภาพยนตร์เบื้องต้น* วิทยาลัยนิเทศศาสตร์, มหาวิทยาลัยรังสิต.
- จำเริญลักษณ์ ธนะวังน้อย (2562) *ทฤษฎีภาพยนตร์แนวรูปแบบนิยม 1 ใน อุณาโลม จันทรุ่งมณีกุล (บรรณาธิการ) ทฤษฎีและการวิจารณ์ภาพยนตร์ หน่วยที่ 1 – 8, นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, หน้า 3-1 – 3-40.*
- ชนาพร มหาศรี (2562) *การวิเคราะห์ภาษาภาพยนตร์ของภาพยนตร์แนวฟาวด์ฟุตเทจ (FOUND FOOTAGE)* วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ณัฐภูมิ นาคง (2562) *ภาพสะท้อนความโรแมนติกของผู้ก่อการร้ายในภาพยนตร์ซูเปอร์ฮีโร่* วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรทิศา บุษชะ (2561) *การเล่าเรื่องในภาพยนตร์ที่กำกับโดย นวพล อำนวยรัตนฤทธิ์* วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต.
- อุณาโลม จันทรุ่งมณีกุล (2563) *โรงหนังและสายหนัง ความ (ไร้) อำนาจของคนดูและศิลปิน, กรุงเทพฯ: ชนนิยม.*
- Abrams, Nathan, Bell, Ian and Udris, Jan (2001) *Studying Film*, London: Arnold.
- Ben – Shaul, Nitzan (2007) *Film: The Key Concepts*, New York: Berg.
- Berger, Arthur Asa (2014) *Media and Communication Research Methods: An Introduction to Qualitative and Quantitative Approaches (Third Edition)*, Thousand Oaks: SAGE.
- Bordwell, David and Thomson, Kristin (2010) *Film Art: An Introduction (Ninth Edition)*, New York: McGraw – Hill.
- Katz, Ephraim and Nolen, Ronald Dean (2012) *The Film Encyclopedia*, New York: Harper Collins.
- Monaco, James (2000) *How to Read a Film (Third Edition)*, New York: Oxford University Press.
- Thomson, Kristin and Bordwell, David (2019) *Film History: An Introduction (Fourth Edition)*, New York: McGraw – Hill Education.